

МЦПД

Міжнародний
Центр
Перспективних
Досліджень

01001, Україна, м. Київ, вул. Бориса Грінченка, 4, офіс 3.
Тел. (044) 279-88-23 | office@icps.kiev.ua | www.icps.com.ua

Inside Ukraine

25 вересня 2014 року
№30

Зміст

Державні рішення	1
Хитке перемир'я на Донбасі	1
Реформа МВС у Фейсбуці	3
Економічна ситуація	5
Економіка України продовжує падати	5
НБУ змінює правила на валютному ринку	7
Російська Федерація поглиблює торгівельну війну з Україною	7
Курс Росії на знищення української енергетики	8
Політична конкуренція	10
Виборчий джек-пот Олега Ляшка	10
Сергій Тігіпко об'єднує великий бізнес	11

Державні рішення

Незважаючи на те, що проросійські сепаратисти підписали мінський протокол щодо мирного врегулювання конфлікту на Донбасі, вони не дотримуються умов перемир'я і продовжують атакувати позиції сил АТО, хоч і менш інтенсивно. Крім того, ними ведеться активна діяльність щодо надання так званим республікам інституційних ознак самостійності. Таким чином, перемир'я на Донбасі є надзвичайно хитким. Активне протистояння може швидко відновитися при наявності відповідного розпорядження бойовикам з боку Росії.

Петро Порошенко поставив на кін власний рейтинг, щоб проштовхнути ідею свого мирного плану. Однак, умови мінського Меморандуму містять положення, які будуть ігноруватися обома сторонами конфлікту. Таким чином, цей документ не може розглядатися як механізм

довгострокового розв'язання конфлікту, а лише як спосіб його тимчасового замороження. Відсутність публічних пояснень з боку Президента стосовно необхідності підписати мінський протокол і прийняти відповідні законопроекти стали основним інформаційним провалом президентської адміністрації.

Деякі представники уряду використовують заяви щодо проведення реформ для покращення передвиборчої позиції своїх політичних сил. Зокрема, Арсен Аваков презентував концепт реформування МВС, розроблений спільно з громадськими експертами. Концепт містить низку позитивних змін, але не передбачає радикального оновлення складу МВС. Той факт, що після виборів уряд зміниться, ставить під сумнів можливість розпочати реалізацію реформи відповідно до заявленої стратегії.

Хитке перемир'я на Донбасі

Проблемою мінського протоколу та президентських ініціатив щодо Донбасу є не лише розмитість формулювань у цих документах, але і відсутність пояснень з боку Президента щодо невідворотності подібних рішень через ситуацію на фронті. Тоді як комунікація Президента на зовнішньополітичному рівні дуже ефективна, на внутрішньополітичній арені президентська

інформаційна політика зазнала повного фіаско. Петро Порошенко намагався виправити ситуацію, організувавши інтерв'ю з провідними журналістами 20 вересня 2014 року і оголосивши про проведення повномасштабної пресконференції 25 вересня.

Публічна комунікація Президента щодо мирних ініціатив зазнала фіаско

Позитивно, що Президент дослухався до критики експертів щодо налагодження ефективного спілкування з громадянами, але законопроекти 16 вересня і мінський протокол так і залишаються інформаційними провалами президентської адміністрації.

19 вересня 2014 року представники ОБСЄ, України, Росії і проросійських бойовиків на Донбасі підписали Меморандум про виконання положень мінського протоколу. На відміну від останнього, Меморандум містить більше конкретики, але ставить низку нових запитань до української влади.

Перш за все, документ визначає зону, підконтрольну бойовикам, станом на 19 вересня, а не на 5 вересня, коли було підписано мінський протокол. При цьому за два тижні сепаратисти значно розширили підконтрольні їм території. Для прикладу, відступ сил АТО з району Лутугино в Луганській області змістив лінію фронту на 50 км на північ, а десятки дрібних населених пунктів перейшли під контроль сепаратистів. Основною мотивацією стала небезпека оточення українських військ проросійськими силами. Однак, критику викликає той факт, що керівництво АТО ніяк не прокоментувало зміни на карті і не пояснило населенню необхідність цього кроку.

Подібних проблем можна було уникнути, якщо б мінський протокол і законопроекти Президента щодо Донбасу містили чіткий перелік населених пунктів, які контролюються сепаратистами. Цієї червоної лінії не було проведено, а тому ці межі залишаються відкритими для спекуляцій.

Аналогічно, вже після підписання Меморандуму 19 вересня сили АТО залишили Жданівку, Розівку і Юнокомунарівськ, пояснивши це необхідністю вирівняти лінію фронту. Дотримуючись такої логіки, українським військам, імовірно, доведеться залишити Дебальцеве, яке є важливим транспортним вузлом на кордоні Донецької і Луганської областей і наразі контролюється українськими силами. Впродовж всього періоду так званого перемир'я сепаратисти продовжують посилено обстрілювати сили АТО у цьому місті, а вікно можливостей

для відступу зменшується. Єдиним моментом, який дозволяє сподіватися, що Дебальцеве залишиться під контролем офіційного Києва, є те, що на карті ОБСЄ, яка іде в додатку до Меморандуму, місто знаходиться на території, яка не контролюється сепаратистами.

Втім, виконання Меморандуму є малоімовірним. Документ передбачає, що обидві сторони відведуть артилерію та важку техніку на 15 км від лінії дотику станом на 19 вересня. Таким чином, має утворитися 30-кілометрова буферна зона безпеки. Але ця умова означає, що сепаратисти змушені будуть вивести все важке озброєння з Донецька, Горлівки та Луганська, а українська артилерія покине Маріуполь. Виникають сумніви, що хоча б одна зі сторін виконає цю умову повністю.

Відхід української артилерії з-під Маріуполя стане можливим лише після відведення росіянами свого важкого озброєння з півдня Донецької області, оскільки їхнє угруповання військ в районі Новоазовська створює пряму загрозу українському Маріуполю. Очищення півдня Донбасу від важкого озброєння та виведення всіх іноземних збройних формувань також є серед дев'яти пунктів документу, підписаного в Мінську.

Крім того, Меморандумом вводиться заборона на використання бойової авіації, у тому числі безпілотників, будь-якою зі сторін, крім власне ОБСЄ, а також заборона на встановлення мінних полів. За виконанням Меморандуму стежитимуть спостерігачі ОБСЄ, кількість яких зросте до 350 осіб і які будуть розділені по п'яти секторах.

РНБО про це не говорить, але межами контрольованої сепаратистами території було обрано саме водні рубежі. У Луганській області значна частина уявного кордону проходить по річці Сіверський Донець, а в Донецькій — по річці Кальміус. З одного боку, це полегшує контроль над розділювальною лінією між територіями, які контролюються Києвом і сепаратистами, та не вимагає створення великої кількості додаткових інженерних споруд. З іншого боку, це викликає аналогії із подіями далекої і не дуже історії, коли в результаті війн країни ділилися по річках.

Повне виконання мінського Меморандуму є малоімовірним

Немає чітких кордонів зони, яка контролюється сепаратистами

Тим не менше, сподівання на довготривалий мир є передчасним. Проросійські сепаратисти продовжують отримувати підтримку з Росії як озброєнням, так і людьми. Крім того, атаки на позиції сил АТО за час перемир'я так і не припинялися. Сепаратисти розбудовують свої так звані республіки інституційно. Повідомлялося про масову видачу російських паспортів, наміри мати власну грошову одиницю та провести

вибори «глави республіки» та «парламенту» 2 листопада 2014 року. Зауважимо, що у законі про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей, який є частиною мирного плану Петра Порошенка, мова йде лише про проведення місцевих виборів 7 грудня 2014 року.

Сепаратисти розбудовують свої «республіки» інституційно

Реформа МВС у Фейсбуці

18 вересня у соціальних мережах міністр внутрішніх справ Арсен Аваков презентував «концепт реформи МВС», який розроблявся спільно з експертною громадською радою на чолі з Євгеном Захаровим. Ця реформа є однією з найнагальніших в Україні, оскільки дозволить відновити довіру населення до органів державної влади, підвищить відчуття безпеки громадян в умовах постійних спроб Росії дестабілізувати внутрішню ситуацію в Україні і, порівняно з іншими реформами, потребує менше часу на реалізацію. Однак, глава МВС іде по списку «Народного фронту» Арсенія Яценюка, а тому його бажання пришвидшити презентацію концепції пов'язують з початком передвиборчої кампанії. Навіть якщо нинішній Кабмін затвердить цей текст, йому не вдасться приступити до реалізації концепції реформи, яка передасться у спадок наступному складу уряду.

Оприлюднення концепції реформи МВС як піар-хід напередодні виборів

Хоча, за словами розробників концепції, перелік функцій міністерства було скорочено, крім правоохоронної діяльності, МВС відповідатиме за захист конституційного ладу та територіальну оборону, міграційну службу, охорону державного кордону та пожежно-рятувальні справи. Таким чином, у структуру МВС входить поліція, Національна гвардія, Державна міграційна служба, Державна прикордонна служба та Державна служба з надзвичайних ситуацій. Це нагадує структуру МВС у тій же Польщі. Водночас автори грузинської реформи правоохоронних органів, яка вважається однією з найуспішніших на пострадянському про-

сторі, подбали про відокремлення пожежників і міграційної служби від МВС.

Реформа, презентована Арсеном Аваковим, передбачає передачу управління по боротьбі з організованою злочинністю до СБУ, департаменту по боротьбі з економічними злочинами — до Державної фіскальної служби, ліквідацію ветеринарної міліції, транспортної міліції та міліції у справах дітей. Хоча демілітаризація МВС є одним з принципів реформи, Національна гвардія та прикордонна служба, якій підпорядковуються прикордонні війська, залишаються потужними воєнізованими формуваннями у складі міністерства.

Надзвичайно позитивною ідеєю є розділення політичних і адміністративних посад на рівні міністерства. Міністр виконуватиме політичну функцію, тоді як керівники структурних підрозділів є професійними службовцями у відповідних сферах. Наразі при зміні міністра проходить зміна всієї вертикалі управління аж до районних підрозділів, що значно впливає на ефективність роботи системи та її професійність.

Кількість поліцейських буде скорочено з нинішніх 376 міліціонерів на 100 тисяч населення до 300 поліцейських на 100 тисяч громадян, тобто на 20%. Подібне скорочення на 20% відбулося у свій час у рамках реформи поліції у Росії, але якісних змін у діяльність правоохоронних органів такий крок не приніс. Важливо змінити самі принципи функціонування правоохоронців і передбачити запобіжники від зловживання повноваженнями, а не маніпулювати кількістю службовців.

Позитивною є ідея розділення політичних і адміністративних посад

Крім того, хвилюючись за супротив системи правоохоронних органів відповідним змінам, автори стратегії стверджують, що скорочення кількості правоохоронців проходитиме у кілька етапів і протягом кількох років. При цьому звільнені працівники матимуть можливість отримати нову професію. Водночас, якщо проводити переатестацію на основі закону про люстрацію, звільненню підлягають тисячі правоохоронців.

Розробники стратегії хвилювалися за супротив системи

Відповідно до концепції, ДАІ та патрульна служба будуть об'єднані в дорожню поліцію, яка не займатиметься видачею посвідчень водія і реєстрацією транспортних засобів, що наразі є надзвичайно корумпованою сферою діяльності. Щоб зменшити корупцію, пропонується також збільшити використання технічних засобів контролю за ситуацією на дорогах. Впровадження електронного документообігу також спрямоване на зменшення корупційних ризиків.

На місцевому рівні створюється муніципальна поліція, яка матиме подвійне підпорядкування: МВС і органам місцевого самоврядування. Муніципальна поліція займатиметься виключно питаннями громадського порядку та контролю за благоустроєм міст. Однак, виникає питання, чи подвійне підпорядкування цієї інституції дозволить їй ефективно виконувати свої функції.

Численні спецпідрозділи на кшталт «Беркуту» і «Грифону» будуть ліквідовані, натомість буде створено єдиний спецпідрозділ швидкого реагування чисельністю до 1500 чоловік за зразком американського S.W.A.T.

Обов'язкове маркування одягу полегшить ідентифікацію працівників МВС. Громадськість залучатиметься до проведення службових розслідувань у випадках порушень законодавства правоохоронцями.

Підбір і навчання кадрів здійснюватиметься на конкурсній основі та після тестування на детекторі брехні. Усі діючі працівники МВС підлягають тотальній переатестації відповідно до закону про люстрацію. Однак, реалізація закону, який поки що не підписаний Президентом і був проголосований парламентською більшістю, щоб підвищити шанси окремих політичних сил на виборах, стоїть під сумнівом через складність і нереалістичність самої процедури, передбаченої законом.

За оцінками розробників стратегії, реформування МВС може тривати до восьми років. Однак, щоб реформа МВС принесла позитивні результати, вона потребує докорінної зміни принципів функціонування правоохоронних органів. Зміна назви, перепідпорядкування різних підрозділів іншим управлінням і 20-відсоткове зниження кількості особового складу не принесе якісних змін у діяльність МВС. Запорукою цих змін може стати лише радикальне оновлення всього складу МВС, коли у міністерстві залишаться працювати виключно правоохоронці, не пов'язані з корупцією і порушенням прав людини, але з відповідними рівнем професіоналізму. При цьому має бути створена система протидії корупції у відомстві та дієвий механізм попередження зловживань правоохоронців.

Запорукою успішної реформи є радикальне оновлення всього складу МВС

Економічна ситуація

В Україні за результатами серпня продовжилась тенденція стрімкого падіння промислового виробництва. Основна причина — військові дії на Донбасі, які спричинили суттєве руйнування інфраструктури, виробничих потужностей та призвели до розбалансування виробничого ланцюгу, що негативно вплинуло на роботу багатьох підприємств суміжних секторів економіки, які знаходяться в інших областях України.

У відповідь на масштабну критику, спричинену черговим падінням курсу гривні, НБУ запровадив низку змін на валютному ринку. Частина з них спрямована на активізацію зовнішньоекономічної діяльності, а деякі — на

врегулювання ситуації на готівковому валютному ринку.

РФ планує ввести імпорتنі мита на українські товари у зв'язку з імплементацією Угоди про Асоціацію. Введення мит стосуватиметься більше 170 товарних позицій, що може спричинити втрати України у розмірі 1,5 млрд. дол. США.

Крім ведення торговельної війни, Росія поставила за мету знищити енергетичний сектор України через руйнування електричних станцій і вугільних шахт. Вугільна енергетика становить значний відсоток енергетичного сектору, а тому її виключення з балансу значно знизить можливість України протистояти енергетичному тиску Росії.

Економіка України продовжує падати

Промислове виробництво в Україні в серпні поточного року порівняно з відповідним місяцем 2013 року знизилося на 21,4%. У попередньому місяці цей показник становив 12,1%. Загалом, за січень-серпень поточного року відносно аналогічного періоду 2013 року зниження склало 7,8%.

У добувній промисловості спад склав 27,4%. При цьому найбільше падіння спостерігалось в секторі видобутку вугілля — на 60,4% р/р, що обумовлене призупиненням роботи великої частини шахт Донбасу. Прискорилися

Найбільше падіння виробництва — у вугільній галузі

темпи падіння і в переробній промисловості — до 19,2% у серпні порівняно з 12,7% у липні. Найбільше погіршення відбулося у виробництві коксу (прискорення падіння до 50,2% р/р в серпні), машинобудуванні (-31%), металургії (до 30% р/р) та хімічній промисловості (-19,6%).

Головною причиною обвалу промислового виробництва стали військові дії на Донбасі, через які виробництво в Донецькій області у серпні 2014 року (за попередніми даними в порівнянні з попереднім роком) скоротилося майже на 60%, а в Луганській — на 85%. Враховуючи той факт, що промисловість цих областей інтегрована з підприємствами в інших областях, в першу чергу в ГМК і машинобудуванні, руйнування інфраструктури та промислових потужностей на Донбасі негативно впливає на рівень виробництва в інших областях. Зокрема, достатньо сильним є вплив логістичного фактору: фактичне знищення транспортної інфраструктури в зоні АТО негативно вплинуло на поставки сировини в інші регіони і, відповідно, на рівень виробництва в цих областях. Мова йде про Дніпропетровську, Запорізьку та Харківську області, де знаходяться переробні, металургійні та машинобудівні підприємства.

Також істотне падіння виробництва було зафіксовано в багатьох регіонах, в тому числі і в Києві. За перші вісім місяців поточного року промисловість у столиці впала на 14% в порівнянні з аналогічним періодом минулого року.

Тим не менш, у низці областей промислове виробництво за цей же період показало приріст. Так, у Тернопільській області зростання в серпні цього року до серпня 2013-го склало майже 50%, а кумулятивний показник за січень-серпень 2014 року до аналогічного періоду минулого року зріс на 12,3%.

Також у порівнянні з серпнем 2013 року покращилися показники

У деяких областях виробництво показало приріст

промислового виробництва у Вінницькій, Житомирській, Закарпатській, Київській, Миколаївській, Одеській і Херсонській областях.

Більш оптимістично виглядає сільськогосподарський сектор. Завдяки великому врожаю ранніх зернових, індекс обсягу виробництва продукції рослинництва збільшився на 8,5% р/р за січень-серпень. Врожайність ранніх зернових і зернобобових відчутно перевищила минулорічні показники. Однак, врожай пізніх зернових буде набагато меншим за торішній, що відобразиться на обсягу виробництва рослинництва наприкінці року.

Позитивним фактором для експортоорієнтованих виробництв, а також таких, які конкурують на внутрішньому ринку з іноземними аналогами, могла стати різка девальвація гривни. Однак, вплив негативних чинників у цьому році виявиться сильнішим і скористатися перевагами девальвації зможе значно менше компаній.

Негативна тенденція падіння промислового виробництва буде актуальною до кінця року. Окрім традиційних факторів, які негативно впливали на динаміку економіки в останні роки: відсутність системних реформ і низький рівень інвестиційної привабливості більшості секторів економіки — додався потужний фактор Донбасу. Навіть у разі відсутності активних військових дій в зоні АТО відбудеться замороження конфлікту на Донбасі без відновлення контролю центральної влади над регіоном, що призведе до неможливості відновлення зруйнованої інфраструктури та швидкого відновлення роботи підприємств, які зазнали руйнування виробничих потужностей. Погіршення ситуації в промисловості, в свою чергу, негативно вплине на пов'язані види економічної діяльності: транспорт, будівництво та торгівлю.

Фактор Донбасу продовжить впливати на промислове виробництво

НБУ змінює правила на валютному ринку

Національний банк зробив чергову спробу стабілізувати ситуацію на валютному ринку, прийнявши постанову №591 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України».

Цією постановою передбачено зменшення розміру обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті зі 100% до 75%. Лібералізація цієї норми спрямована передусім на створення умов для активізації зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення суб'єктів господарювання валютними активами для покриття їхніх поточних зобов'язань в іноземній валюті. Очікується, що дана норма полегшить роботу експортерів та дещо зменшить негативний вплив валютних ризиків на їхню роботу.

Постановою також скасовано вимогу обов'язкової конвертації в гривню переказів в іноземній валюті з-за кордону на користь фізичних осіб без відкриття рахунку. Очікується, що такі заходи сприятимуть збільшенню надходжень іноземної валюти в Україну за поточними неторговельними операціями. Мова йде про кошти, які перераховують в Україну заробітчани, що працюють в Європі та США. З введенням вимоги конвертувати валютні перекази в гривню частка офіційних перерахувань з-за кордону скоротилася.

Зменшено розмір обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті зі 100% до 75%

Також постановою передбачено зменшення максимальної суми продажу готівкової іноземної валюти одній особі в один операційний (робочий) день до суми, що не перевищує в еквіваленті 3000 гривень. Зазначене обмеження не поширюється на випадки купівлі фізичними особами-резидентами готівкової іноземної валюти з метою погашення зобов'язань в іноземній валюті за кредитними договорами, укладеними з уповноваженими банками.

Враховуючи той факт, що банки легально майже не продають валюту і фізичним особам її купити практично не можливо, подібні заходи не матимуть суттєвого впливу на офіційний валютний ринок у короткостроковому періоді. Більше того, у довгостроковому періоді вони сприятимуть ще більшій тінізації валютного ринку.

Заходи Нацбанку сприяють тінізації валютного ринку

Крім того, постанова передбачає введення додаткових антикризових заходів у сфері здійснення деяких валютних операцій (імпорту без ввезення товару на територію України, перерахування резидентами за межі України коштів в іноземній валюті з метою викупу у нерезидентів корпоративних прав, здійснення операцій на підставі індивідуальних ліцензій Національного банку України).

Ці заходи мають виключно тимчасовий характер і будуть скасовані відразу після мінімізації відповідних негативних факторів на валютному ринку.

Російська Федерація поглиблює торгівельну війну з Україною

Росія планує автоматично ввести мита на українські товари, якщо імплементація економічної частини Угоди про асоціацію розпочнеться раніше, ніж початок 2016 року. Відповідно до прийнятої урядом РФ постанови,

Угода про асоціацію з ЄС як подразник для Росії

Росія збільшить мита на товари з України протягом 10 днів після початку процесу імплементації Угоди про асоціацію з ЄС.

Введення мит стосуватиметься 174 товарних позицій, основними з яких є: м'ясо та м'ясопродукти — вводиться мито у розмірі 0–80%, овочі та фрукти — 0–15%, молоко і мо-

лочні продукти — 5–22,5%, злаки і хлібобулочні вироби — 0–22%, масло і жири — 5–18,3%, алкоголь і тютюн — 5–27,5%, або 1 євро за літр, товари хімічної промисловості — 0–18%, будматеріали і меблі — 0–18,6%, метали і вироби з них — 0–19%, продукція машинобудівної промисловості — 0–25%. Введення імпорتنих мит російським урядом призведе до значного зменшення експорту української продукції до Росії у зв'язку з підвищенням цін та, відповідно, зменшенням конкурентоспроможності.

Нагадаємо, за результатами 2013 року надходження від експорту до Російської Федерації м'ясопродукції склало 159 млн. дол. США, молочної продукції — 381 млн. дол. США, продуктів переробки овочів — 175 млн. дол. США, какао та продуктів з нього — 336 млн. дол. США, алкогольної та безалкогольної продукції — 230 млн. дол. США, солі, сірки та інших — 473 млн. дол. США, продуктів неорганічної хімії — 909 млн. дол. США, пластмаси та полімерних виробів — 391 млн. дол. США, засобів наземного транспорту, крім залізничного — 191 млн. дол. США. Наведені цифри дають можливість оцінити потенційні втрати галузей промисловості у випадку введення імпорتنих мит. Прогнозується, що обсяг експорту товарних позицій, для яких будуть введені імпорتنі

мита, може впасти на 50%. Тоді втрати для України складатимуть близько 1,5 млрд. дол. США.

Разом з тим, Арсеній Яценюк заявив, що у випадку запровадження обмежувальних заходів стосовно українських товарів Україна невідкладно запровадить дзеркальні заходи проти Росії. Проте, навряд чи ці дії будуть мати значний негативний вплив на економіку Росії, оскільки частка України в російському імпорті складає близько 5%.

Україна може запровадити «дзеркальні» санкції проти Росії

Торговельна війна України з Росією вже ведеться протягом тривалого часу. Україна не один раз ставала суб'єктом заборон. Для прикладу, на початку квітня 2014 року Росія заборонила імпорту українських цукерок, шоколаду і твердих сирів, а також заблокувала транзит українського цукру до Середньої Азії.

Така агресивна політика РФ щодо українського експорту повинна стати додатковим стимулом для посилення спроможності українського бізнесу вчасно переорієнтуватися на інші ринки збуту, в першу чергу, європейські, а для влади — спроможності створювати сприятливий клімат для імпортозаміщення російських товарів.

Курс Росії на знищення української енергетики

Російська Федерація поставляє сепаратистам важке озброєння, спецтехніку, високоточну зброю та військових спеціалістів, при цьому чудово розуміє, що вказаний арсенал активно використовуватиметься на території двох областей та перетворить цю територію на руїну. За даними українського уряду половина із 115 вугільних шахт Сходу України зупинили видобуток вугілля через бойові дії, ще третина шахт навмисно затоплюється терористами. В результаті, близько 70% шахт у Донецькій області не працюють. У профільному міністерстві наголошують, що спосте-

Сепаратисти, фінансовані Росією, цілеспрямовано знищують вугільні шахти

рігається гострий дефіцит вугілля марки «А» (антрацит) на українських ТЕС. Як зазначають у Міненергетики, за оптимістичним сценарієм розвитку подій вугілля вистачить на 50 днів, а за песимістичним — на 11 днів. У Луганській області, фактично, вщент зруйновані електростанції та лінії електропередач. Регулярно обстрілюється ТЕС у місті Щастя, яка виробляє електроенергію для 70% населених пунктів Луганщини, тобто, фактично, забезпечує життєдіяльність області.

Таким чином, Росія не зацікавлена у матеріальних активах та інфраструктурі Луганської й Донецької областей, як таких, що, згідно з концепцією «Русского мира», повинні стати у перспективі частиною Федерації. Очевидно,

сьогоднішня стратегічна мета Кремля — перетворити Донецьк і Луганськ в енергетичну руїну та зону гуманітарної катастрофи, де вирішити ці проблеми без прямої участі РФ буде неможливо.

Як результат, Донецьк і Луганськ стане не лише локальною «гарячою точкою», а й потужним економічним тягарем для України. Збереження такої ситуації впродовж року може стати каталізатором фінансово-економічного та енергетичного банкрутства нашої держави. У цьому сенсі стає зрозумілим, чому Росія «настирливо» наполягала на перенесенні строків запровадження зони вільної торгівлі України — ЄС на кінець 2015 року. Адже, за планами Москви Україна за цей час перетвориться на руїну і буде не в змозі інтегруватися до європейського простору. Більш того, за розрахунками Кремля,

за цей час українська держава вже не представлятиме інтерес для ЄС.

Ключова роль у цьому задумі відведена енергетичному фактору. Свідоме руйнування шахт і знищення наявних запасів вугілля на складах Донеччини — це спроба позбавити Україну можливості підтримувати за рахунок ТЕЦ єдину енергетичну систему в робочому стані з частотою 50 Гц. Зниження частоти до 49 Гц загрожує аварійною зупинкою ядерних реакторів, що матиме незворотні наслідки для всього регіону. В результаті, якщо така ситуація матиме місце й ескалація продовжуватиметься, Україна опиниться на межі екологічної катастрофи і змушена буде приймати допомогу від будь-кого, навіть Росії.

Росія хоче поставити Україну на межу енергетичної і екологічної катастрофи

Політична конкуренція

Радикальна партія Олега Ляшка, яка, за оцінками соціологів, може отримати друге місце на парламентських виборах, презентувала надзвичайно різнобарвний список. Будуючи свою кампанію на необхідності нових облич і боротьби з олігархами, вона заповнила першу частину списку маловідомими громадськими активістами, учасниками АТО, співаками та спортсменами. Однак, більшість у прохідній частині списку все ж становлять бізнесмени та колишні чиновники, пов'язані з Сергієм Львовичем.

«Сильна Україна» послідовно працює із електоратом Півдня та Сходу України. 5-відсотковий результат Сергія Тігіпка на президентських виборах 2014 року дозволяє позитивно оцінювати шанси його політичної сили на подолання виборчого бар'єру. Завдяки цьому «Сильна Україна» перетворилася на найбільший згусток представників великого бізнесу, порівняно з іншими політичними силами, які братимуть участь у виборах.

Виборчий джек-пот Олега Ляшка

Соціологи пророкують Радикальній партії Олега Ляшка друге місце на парламентських виборах. Якщо прогнози справдяться і «радикали» отримають 15–20 відсотків підтримки, прохідна частина їхнього списку може становити від 35 до 50 депутатів. Це справжній джек-пот для політичної сили, яка ще два роки тому на парламентських виборах спромоглася набрати заледве один відсоток голосів, а єдиного депутата отримала по мажоритарному округу.

У 2014 році ситуація докорінно змінилася. Затребуваність військової риторики у суспільстві і запит на популізм дозволили Олегу Ляшку, неочікувано навіть для нього самого, взяти

на президентських виборах «бронзу». Плавно перевівши президентську кампанію у парламентську та базуючись на потужному медіа-ресурсі Сергія Львовича, який є головним натхненником створення Радикальної партії, Олег Ляшко ще більше зміцнив свої позиції.

На його рейтинг може вплинути потужна медіа-кампанія, яку проти нього розгорнув Ігор Коломойський через підконтрольні ЗМІ. Протистояння між Коломойським і Львовичем

**Запит на
військову
риторику та
популізм
допомогли
Олегу Ляшку**

досягло активної публічної фази та має в своїй основі як політичні, так і економічні фактори. Подібна гра на взаємознищення між двома олігархами загалом є вигідна для суспільства, оскільки не дозволяє жодному з них занадто зміцнити свої позиції. Водночас ця боротьба впливає на довіру населення до провідних ЗМІ, які контролюються цими олігархами.

Оскільки в Олега Ляшка і так високий особистий рейтинг, який є основою для рейтингу Радикальної партії, політик менше переймався питанням привабливості свого партійного списку. В останньому менше відомих громадських активістів і учасників АТО, ніж у «Самопоміч», «Громадянській позиції», «Народному фронті» чи «Батьківщині». Хоча без представників добровольчих батальйонів теж не обійшлося («Айдар», «Луганськ-1», «Азов»). Майже всі вони представлені у першій п'ятірці списку.

Також Олег Ляшко скористався класичним прийомом української політики — включенням у список співаків і спортсменів, щоб збільшити впізнаваність своєї політичної сили. Оскільки

розвиненої регіональної мережі у партії поки що немає, відсутня необхідність влаштувати у прохідну частину партійних функціонерів. Саме тому більшість списку становлять представники бізнесу та ставленики Сергія Львовича, які в різний час займали високі державні посади. Незважаючи на цей факт, Олег Ляшко продовжує будувати свою кампанію на ідеї оновлення політичних еліт і боротьби з олігархами.

Більшість списку Радикальної партії становлять представники бізнесу та ставленики Сергія Львовича

Водночас список кандидатів від Радикальної партії було лише частково оголошено на з'їзді. На сайті ЦВК повного переліку поки що не розміщено, що дозволяє говорити про можливість маніпуляцій зі списками. Таким чином, список Радикальної партії може поповнитися новими іменами з великого бізнесу, які прийдуть на заміну кільком невідомим громадським активістам і представникам регіональних організацій партії, які наразі включені у прохідну частину списку.

Сергій Тігіпка об'єднує великий бізнес

На парламентських виборах 2014 року «Сильна Україна» Сергія Тігіпка може по праву вважатися партією великого бізнесу. Незважаючи на значні особисті статки, політику вдалося отримати консорціумне фінансування від ключових олігархів країни, кожен з яких має свою квоту у списку.

Серед перших тридцяти номерів списку можна знайти людей Віктора Пінчука, Дмитра Фірташа, Ігоря Коломойського та низки дрібніших бізнесменів на кшталт Таріела Васадзе чи Давида Жванії. Однак, найбільші квоти саме у Сергія Тігіпка та Валерія Хорошковського, колишнього очільника СБУ та колишнього віцепрем'єр-міністра, який став другим номером у списку. Саме список «Сильної України» було обрано майданчиком для повернення Хорошковського в українську політику, оскільки після погіршення відносин з

Партія Сергія Тігіпка представляє великий бізнес

Віктором Януковичем він на тривалий час вийшов за кордон.

Оскільки місця у прохідній частині списку «Сильної України» у прямому сенсі на вагу золота, тут не знайдеш громадських активістів чи нові обличчя. Тотальна монополія бізнесменів доповнюється присутністю колишніх регіоналів і партійних функціонерів з команди Сергія Тігіпка, які вже з ним не один рік. Практично єдиним винятком є інвестиційний банкір Ігор Мазепа, генеральний директор «Конкорд капітал», який став п'ятим номером у списку. Це ще більше підкреслює економічну спрямованість політичної позиції «Сильної України», яка намагатиметься захистити бізнесові інтереси своїх акціонерів. Однак, саме з таких закритих клубів за бізнесовими інтересами виростають класичні консервативні партії, які захищають великий бізнес.

З бізнес-клубів за інтересами можуть виникати консервативні партії

Як правонаступник Партії регіонів, Сергій Тігіпка найактивніше працюватиме з електоратом Півдня і Сходу України. У цьому плані слабку конкуренцію йому складе «Опозиційний блок» на чолі з Юрієм Бойком. Ця партія, яка складається з представників Партії розвитку України, партії «Центр» Вадима Рабіновича, «Україна, вперед!» Наталії Королевської, тривалий час не могла визначитися із форматом своєї участі у виборах. У передвиборчий список

«Опозиційного блоку» ввійшло багато одіозних регіоналів, серед яких і Сергій Львовчкін, який має вплив на відразу кілька політичних проєктів різної ідеологічної спрямованості. Але затримка із запуском виборчої кампанії, стійка асоціація з колишньою Партією регіонів і значний негативний рейтинг першої десятки списку ставлять «Опозиційний блок» у набагато слабшу позицію, порівняно із «Сильною Україною» Сергія Тігіпка.

Метою публікації є надання об'єктивної інформації про поточні політичні події в Україні та поглибленого аналізу головних тенденцій внутрішньополітичного життя в державі. Подібний аналіз допоможе розставити пріоритети у справі проведення реформ у різних сферах державної політики та оцінити якість державних рішень з точки зору їх впливу та послідовності. Окрема увага приділяється оцінці політичної конкуренції в Україні та здатності ключових політичних гравців реагувати на виклики часу.

*@2014 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД)
У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД*

Автор ідеї: Віра Нанівська

Відповідальний за проект: Ярослав Ковальчук

Відповідальні за розділи:

«Державні рішення» — Ярослав Ковальчук

«Економічна ситуація» — Василь Поворозник

«Політична конкуренція» — Ярослав Ковальчук

Колектив експертів МЦПД:

Віра Нанівська, Ярослав Ковальчук, Василь Поворозник, Ангела Бочі, Анатолій Октисюк, Олена Захарова, Володимир Притула, Василь Філіпчук

Цей матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Думки та погляди, висловлені у матеріалах видання, можуть не співпадати з позицією Міжнародного фонду «Відродження»